

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumi

Ilze Akmentiņa

CFLA Valsts atbalsta nodaļas vadošā eksperte

Finansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

ADMINISTRATĪVĀS
KAPACITĀTES
CEĻA KARTE
2021-2027

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

KOMERCĀRĪBAS ATBALSTS: RAKSTUROJOŠĀS PAZĪMES

1

finansiālās palīdzības **saņēmējs ir** (vai plāno būt) **ekonomiskās/ saimnieciskās aktivitātes veicējs**, uzņēmuma jēdziens

2

finansiālu **palīdzību** tieši vai pastarpināti **sniedz no** valsts, pašvaldības vai Eiropas Savienības (ES) finanšu līdzekļiem – **publiskiem resursiem**

3

finansiālu palīdzību saņēmusī komercsabiedrība **iegūst ekonomiskas priekšrocības**, kādas tā nevarētu iegūt normālos komercdarbības veikšanas (tirgus) apstākļos

4

finansiālā palīdzība neattiecas uz visām komercsabiedrībām vienādi. **Atbalsts ir paredzēts selektīvi** komercsabiedrībām atkarībā no to lieluma, darbības nozares vai atrašanās vietas, kā arī citiem diferencējošiem kritērijiem vai arī atbalsts ir paredzēts tikai konkrētai komercsabiedrībai

5

finansiālā palīdzība **ietekmē konkurenci** un tirdzniecību ES iekšējā tirgū

ANALĪZE:

Ja visas pazīmes ir vienlaicīgi

komercdarbības atbalsts

atbalstu iespējams piešķirt, piemērojot atbilstošu komercdarbības atbalsta regulējumu (t.sk., VTNP regulējums u.c.)

Ja nav visu pazīmju

komercdarbības atbalsta regulējumu nepiemēro

VISPĀRĒJĀS TAUTSAIMNIECISKAS NOZĪMES PAKALPOJUMA (VTNP) NOTEIKŠANA JEB DEFINĒŠANA

Tirgus nevar nodrošināt nepieciešamo pakalpojumu vai nenodrošina to par pieņemamu cenu

- Teritoriālais tvērums
- Cena (vienota, cenu izmaiņas)
- Kvalitāte (apmierinoša kvalitāte par pieejamu cenu)
- Universālums (nedrīkst atteikt)
- Pienākums sniegt pakalpojumu
- Pakalpojuma piegādes drošība, nepārtrauktība (24/7)
- Citi kritēriji (īpaša atļauja, līgumu slēgšana)

Ja tirgus nodrošina ļoti līdzīgu pakalpojumu, jābūt precīzam un skaidram VTNP definējumam

Pakalpojumu nodrošina visai sabiedrībai vai noteiktām sabiedrības grupām

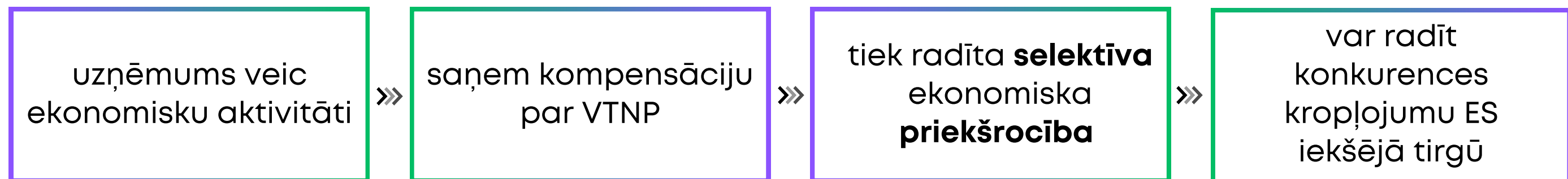

VTNP BŪTĪBA

- VTNP ir pakalpojumi, ko tirgus dalībnieks, ja tas ņemtu vērā savas komerciālās intereses, neuzņemtos sniegt vispār vai neuzņemtos sniegt tādā pašā apmērā pie tādiem pašiem nosacījumiem kā definētajā “īpašajā uzdevumā” – ir **pierādāma tirgus nepilnība**;
- Valsts vai pašvaldība ar līgumu **uzliek pienākumu** uzņēmumam/struktūrai **sniegt pakalpojumu un attiecīgi kompensē** tos neto **izdevumus**, ko rada pakalpojuma sniegšana.

Komercedarbības atbalsts = kompensācija par sniegto VTNP

Kāpēc veic Komercedarbības atbalsta kontroli?

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

NORMATĪVAIS REGULĒJUMS VTNP JOMĀ

- Komisijas 2011.gada 20.decembra lēmums (**2012/21/ES**) par Līguma par ES darbību 106.panta 2.punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimnieciskū nozīmi (VTNP lēmums)
- ES nostādnes par valsts atbalstu, ko piešķir kā kompensāciju par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu (2011)
- Komisijas 2012. gada 11. janvāra paziņojums Nr. **2012/C 8/02** par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu (skaidro būtiskus jēdzienus VTNP jomā)
- EK rokasgrāmata

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

PAKALPOJUMA LĪGUMS/ PĀRVALDES LĒMUMS/ PAŠVALDĪBAS SAISTOŠIE NOTEIKUMI

- ① **sabiedriskā pakalpojuma pienākumu saturs**
 - skaidri definēts uzticētais sabiedriskas nozīmes pakalpojums;
 - prasības sabiedrisko pakalpojumu sniedzējam par nepieciešamā tehniskā aprīkojuma uzturēšanu un atjaunošanu, lai nodrošinātu minēto pakalpojumu izpildi saskaņā ar katram konkrētajam pakalpojumam izvirzītajām prasībām
- ② pilnvarojuma **termiņš** (maksimums līdz 10 gadiem), termiņu ir iespējams pagarināt;
- ③ sabiedriskā pakalpojuma sniedzējs un pakalpojuma sniegšanas **teritorija**
 - Var tikt definēta visa Latvijas teritorija
- ④ komercsabiedrībai piešķirto **ekskluzīvo vai īpašo tiesību** būtība
- ⑤ kompensācijas mehānisma apraksts un atlīdzības maksājuma aprēķināšanas, **kontroles un pārskatīšanas kārtība**
 - regulāras kompensācijas atbilstības pārbaudes vismaz ik pēc trim gadiem pilnvarojuma akta darbības periodā, kā arī tā beigās
- ⑥ pasākumi atlīdzības (kompensācijas) maksājumu **pārmaksas** novēršanai un atmaksāšanai
- ⑦ **atsauce** uz VTNP lēmumu

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

KOMPENSĀCIJAS PARAMETRS / EFEKTIVITĀTE

- Atlīdzības aprēķināšanas **parametriem jābūt skaidriem, objektīviem, pārskatāmiem un iepriekš noteiktiem**
- **Kompensācija nav pārmērīga, saprātīga peļņa**

Kompensācijas summa = VTNP sniegšanas neto izmaksas, tostarp saprātīga peļņa

- Pakalpojuma sniedzēja izvēle
- **Salīdzinošā novērtēšana** (efektivitātes kritērijs) - kompensācijas līmenis, kas noteikts, pamatojoties uz tipiska labi pārvaldīta uzņēmuma izmaksu analīzi (izmaksu efektivitātes kritērijs)

REGULĀRAS KOMPENSĀCIJAS ATBILSTĪBAS PĀRBAUDES

- **Pašvaldība ne retāk kā reizi trijos gados veic pārbaudes par pakalpojuma sniedzējam piešķirto atlīdzības maksājumu/kompensāciju izlietojumu un tā atbilstību piešķiršanas kritērijiem, aprēķinu un kontroles kārtību un pārmērīgas kompensācijas novēršanu, kas atbilst Eiropas Komisijas 2011.gada 20. Decembra lēmuma Nr. 2012/21/ES par Eiropas Savienības darbību 106. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi 5. un 6. pantam.**

Ja pārmērīgas kompensācijas **summa nepārsniedz 10 %** no vidējās gada kompensācijas summas

kompensāciju **var pārnest uz nākamo periodu** un atskaitīt no kompensācijas summas, kas jāmaksā par minēto periodu

Ja kompensācijas summa pārsniedz saskaņā ar EK lēmuma Nr.2012/21/ES 5.pantā noteikto summu

uzņēmumam ir pienākums **atmaksāt saņemto pārmērīgo kompensāciju**

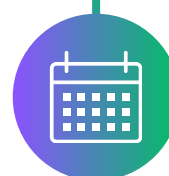
Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

PASĀKUMI ATLĪDZĪBAS (KOMPENSĀCIJAS) MAKSĀJUMU PĀRMAKSAS NOVĒRŠANAI UN ATMAKSĀŠANAI

**Projekti, kur darbības ir
saistītas ar sabiedriskā
pakalpojuma
sniegšanu**

VTNP pilnvarojuma
uzlicēja **apliecinājums par
paredzēto atlīdzības
(kompensācijas)
maksājumu kontroli un
pārskatīšanu**, kā arī
minēto atlīdzības
(kompensācijas)
maksājumu **pārmaksas
novēršanu un atgūšanu -
STANDARTFORMA**

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

Pēc CFLA pieprasījuma/ **ik pēc trīs gadiem**
pilnvarojuma akta darbības periodā **un tā beigās**

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

CITI NOSACĪJUMI

VTNP lēmumā **nav** iekļauti **kumulācijas ierobežojumi**

Nav noteiktas intensitātes – jāskatās SAM MK noteikumi (drīkst būt līdz 100 %)

Nav noteikta stimulējošā ietekme

Uz VTNP attiecas nosacījums, ka **uzņēmums nevar būt grūtībās nonācis uzņēmums (GNU)**

Centrālā finanšu un
līgumu aģentūra

BIROJI

Rīga, Smilšu iela 1 | 22099777

Jelgava, Pasta iela 43

Kuldīga, Liepājas iela 48

Cēsis, Jāņa Poruka iela 8

Rēzekne, 18.novembra iela 35

E-PASTS

info@cfla.gov.lv

KLIENTU APKALPOŠANAS CENTRS

Rīga, Meistaru iela 10 | 22099777 | info@cfla.gov.lv

